

Maa- ja mullakasutuse, sh maahõive otsuseid toetava juhtimissüsteemi loomise jaoks tausta ja tervikpildi koondülevaade

Evelin Jürgenson, Kätlin Põdra,
Kärt Metsoja, Birgit Triik

05.05.2025

Projekti eesmärk ja elluviimise periood

- Eesmärk on kaardistada riigi ees olevad maa- ja mullakasutuse, sh maahõive temaatikaga seonduvad rahvusvahelised ja riiklikud eesmärgid, kohustused ja vajadused.
- Tulemus saab muu hulgas olema sisendiks maakasutuse ja -hõive teemaliste edasiste tegevuste planeerimisel ning lähteülesannete koostamisel.
- Projekti periood jaanuar – aprill 2025

Lõpparuanne

- Kestlik areng, maa- ja mullakasutus, maahõive
- Maa- ja mullakasutuse juhtimine
- Eesti maa- ja mullakasutust käsitlevad dokumendid
- Tuvastatud probleemid ja lahendusettepanekud

Maapoliitika, maa- ja mullakasutuse suundade väljatöötamine

- Probleem:
  - Eestis puudub sidus ja koordineeritud maapoliitika raamistik, mis suunaks maakasutuse arengut teadlikult ja strateegiliselt kooskõlas kestliku arengu eesmärkide ja kliimapolitikaga.
- Lahendus:
  - Tuleb kujundada riiklik maapoliitika raamistik, mis ühendab ja koordineerib erinevate sektorite arengukavasid ja strateegiaid.
  - Selline raamistik peab olema suunatud maakasutuse strateegilisele juhtimisele, mille keskmes on pikaajalised kliima-, elurikkuse ja sotsiaalmajanduslikud eesmärgid.

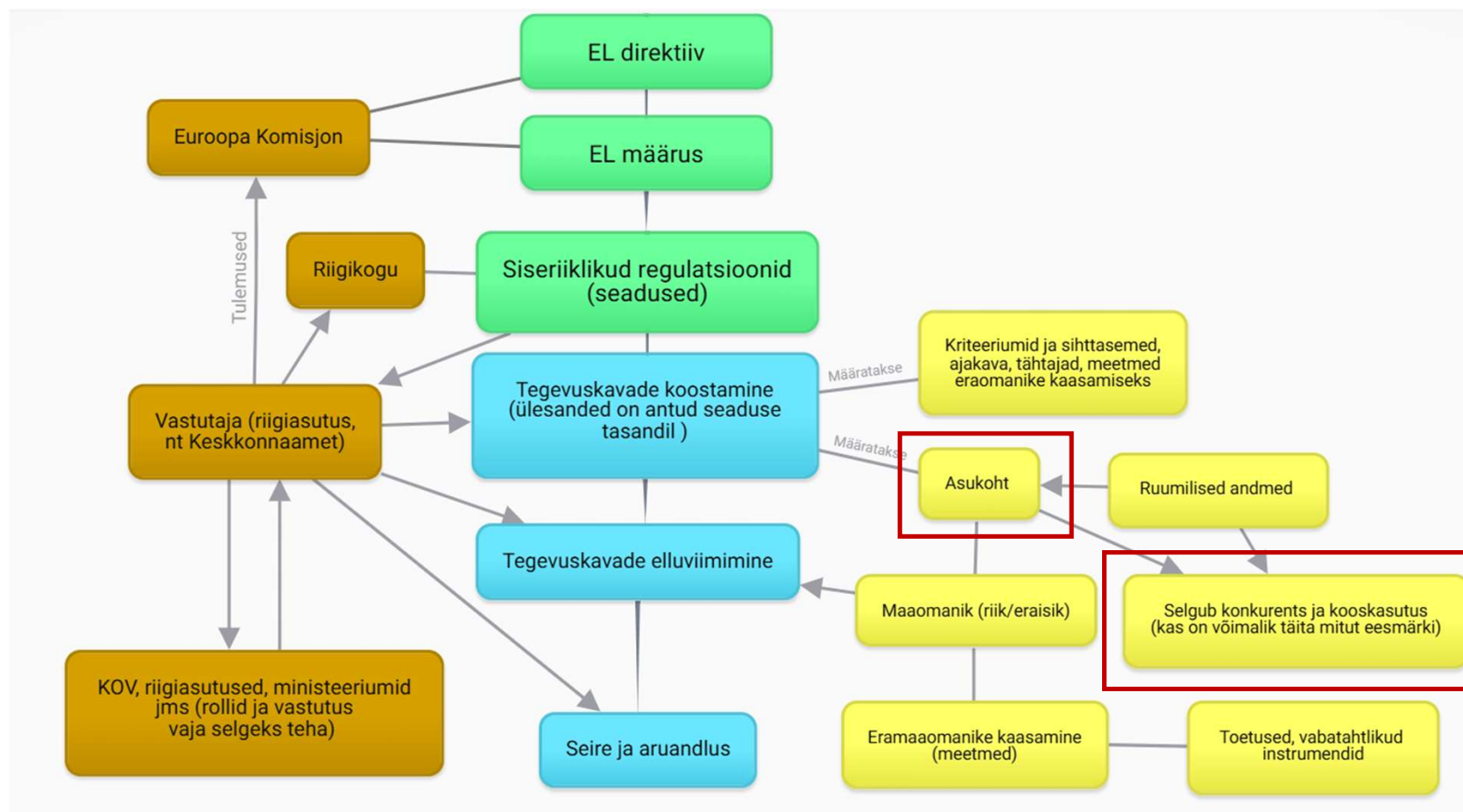
Maa- ja mullakasutuse juhtimine riigi ja kohaliku omavalitsuse tasemel

- Probleem:
  - Eestis puudub selge rollijaotus ja koostööraamistik riigi ja kohalike omavalitsuste vahel, mille alusel strateegilisi maapoliitilisi eesmärke rakendada.
  - Puuduvad konkreetsete ruumilisi eesmärke toetavad tööriistad ja juhendmaterjalid, eelkõige elurikkuse ja süsiniku sidumise ja ökosüsteemiteenuste integreerimiseks planeeringutesse.
- Lahendus:
  - Tuleb kujundada selge ja toimiv rollijaotus riigi ja kohalike omavalitsuste vahel, mis põhineb vastastikusel partnerlusel ning toetab strateegiliste maapoliitiliste eesmärkide rakendamist kõigil tasanditel.
  - Riik peab looma mehhanismid, mis tugevdavad kohalike omavalitsuste suutlikkust ruumiliste sekkumiste elluviimiseks ning riiklike eesmärkide saavutamiseks.

Abstraktsetest eesmärkidest täpsemaks

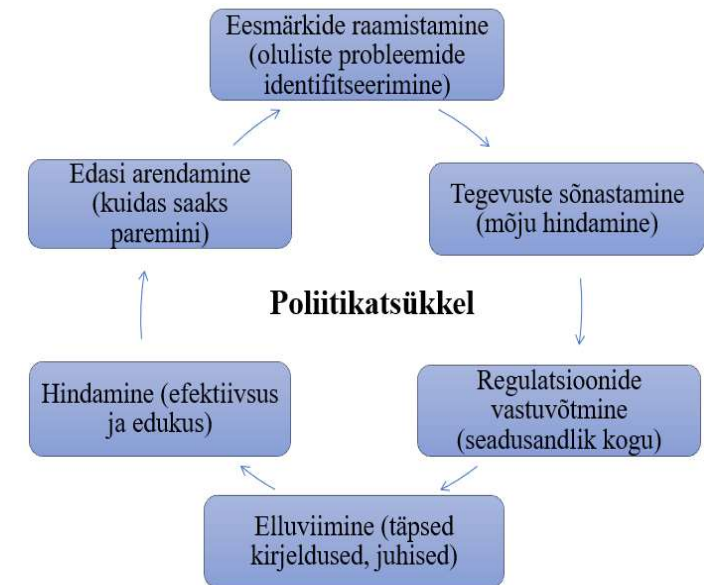
- Probleem:
  - Strateegilised eesmärgid, nagu LULUCF-sektori süsinikusidumise suurendamine või elurikkuse taastamine, on liialt üldsõnalised ning ei jõua konkreetse ruumilise tasandini, kus maakasutuse muutused tegelikult toimuvad.
- Lahendus:
  - Eesmärgid tuleb konkretiseerida ruumiliselt, funktsionaalselt ja sotsiaalselt, need tuleb siduda konkreetsete maaküksuste, maakasutustüüpide ja maakasutajate huvidega.

EL direktiivi või määruse elluviimine skemaatililiselt

Puudulik seire maa- ja mullakasutuse muutuste osas ja vajadus seiresüsteemide arendamiseks

- Probleem:
  - Eestis puudub süsteemne ja mitmetasandiline seire raamistik, mis võimaldaks hinnata, kas maa- ja mullakasutusega seotud eesmärgid (nt süsiniku sidumine, elurikkuse hoidmine ja suurenemine, mulla kvaliteedi säilitamine) on saavutatavad ja kas praktikas toimuvaid muutusi saab nendega siduda.
- Lahendus:
  - Tuleb arendada välja süsteemne, andmepõhine seire- ja hindamisraamistik.

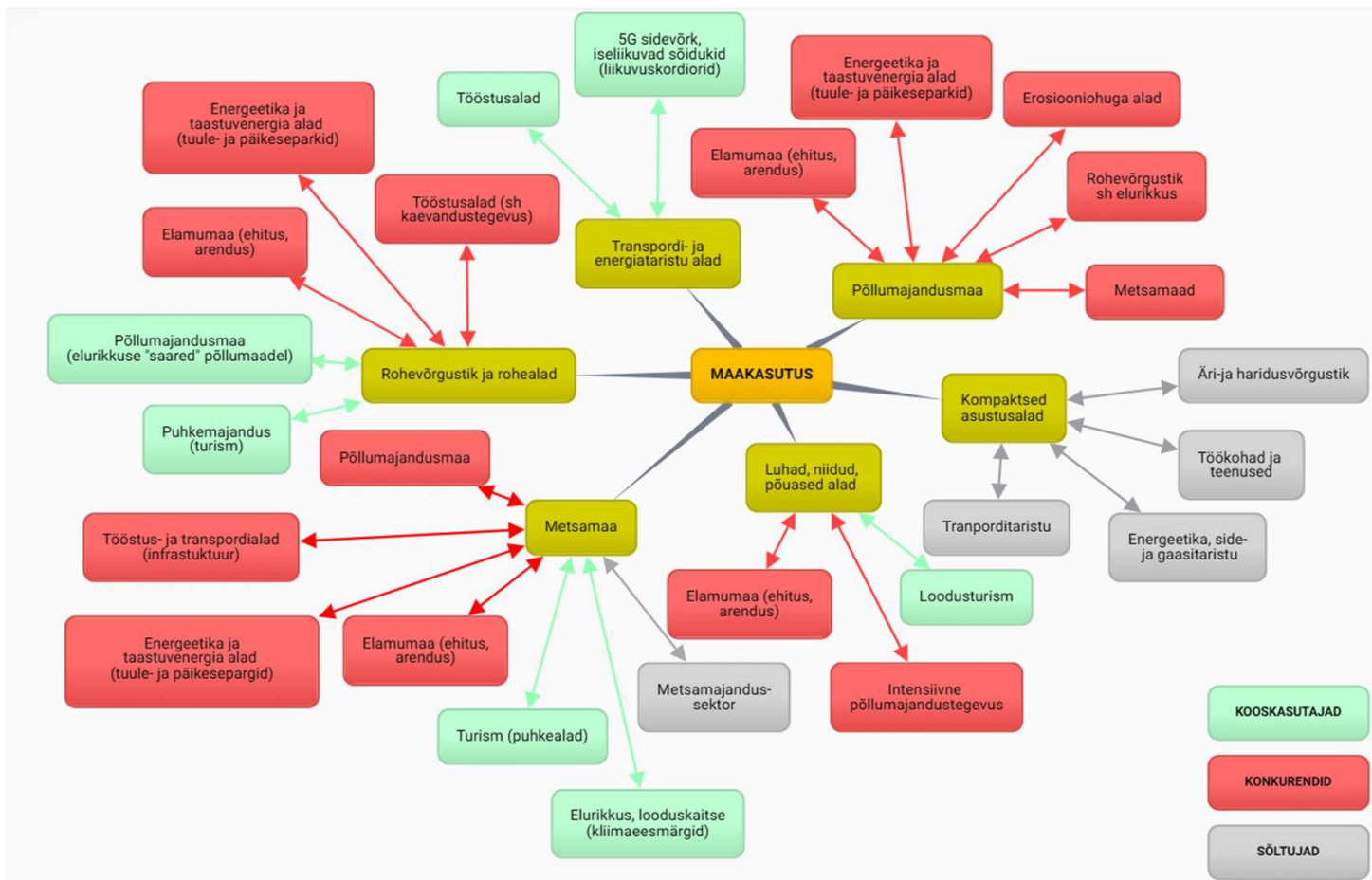
Ebaselged mõisted ja määratlemis- kriteeriumid – vajadus mõistete sisustamise ja ühtlustamise järele

- Probleem:
  - Eestis kasutatavad maa ja mullaga seotud mõisted (nt maahõive, pruunalad, väärtuslik põllumajandusmaa) ei ole üheselt määratletud ega standardiseeritud.
  - Puuduvad selged määramise kriteeriumid, mille alusel saaks neid mõisteid ruumiliselt rakendada, seireks kasutada või poliitilistes otsustes aluseks võtta.
- Lahendus:
  - Süsteemselt ja valdkondade üleselt tuleb välja töötada ühtne terminoloogiline raamistik maa ja mullaga seotud mõistete osas, mis sisaldab nii definitsioone kui ka nende määratlemise ruumilisi ja meetoodilisi kriteeriume.

Probleemid – lahendused

- Maahõivehierarhia rakendamine Eestis
- Andmepõhiste otsuste ja lahenduste poole
- Puudulik andmetugi ja kompetents kohalikul tasandil takistab kestliku maa- ja mullakasutuse juhtimist
- Multifunktsionaalne maakasutus
- Süsteemne ja hallatud andmebaas riigi poolt tellitud uuringute kohta

Küsimused, arutelu

Kokkuvõttev näidisskeem maakasutuse kooskasutusest, konkurentidest ja toetajatest

